

§ 53

Svar på medborgarförslag - Att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen (KSKF/2016:485)

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Medborgarförslaget avslås.

Ärendebeskrivning

Kommunledningskontoret har inkommit med en skrivelse i ärendet daterad den 10 januari 2017. Av skrivelsen framgår att det har inkommit ett medborgarförslag den 22 september 2016, § 195, om att alla barn ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen. Motivationen är att frukten höjer blodsockret och hjälper barnen att orka vara aktiva under skoldagen och att många barn idag inte får med sig frukt på grund av sina familjers knappa ekonomi.

Medborgarförslaget har remitterats till barn- och utbildningsnämnden och Torshälla stads nämnd, båda instanserna har svarat.

Barn- och utbildningsnämnden har den 14 december 2016, § 94 (BUN/2016:437) föreslagit att medborgarförslaget ska avslås med hänvisning till att förslaget innebär stora kostnader och att frukt redan idag ingår i skolornas utbud.

Torshällas stads nämnd har den 31 januari 2017, § 6 (TSN/2016:139) föreslagit att medborgarförslaget ska avslås med bedömningen om att barn i Torshällas skolor vid behov får frukt i skolan redan idag och har även beräknat kostnaden.

Kommunledningskontoret föreslår avslag då tillgången på frukt kan anses tillräcklig och då en generell daglig fruktutdelning enligt förslaget skulle ta stora resurser i anspråk.

Yrkanden

Sarita Hotti (S) yrkar bifall till kommunledningskontorets förslag.

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

Kommunstyrelsen

Svar på medborgarförslag om att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen

Förslag till beslut ***Förslag till kommunfullmäktige***

Medborgarförslaget avslås.

Sammanfattning

Som svar på motionen har Barn-och utbildningsnämnden hänvisat till att förslaget innebär stora kostnader och att frukt redan idag ingår i skolornas utbud. Torshällas stadsdelsnämnd bedömer att barn i Torshällas skolor vid behov får frukt i skolan redan idag och har även beräknat kostnaden. Båda instanserna föreslår avslag.

Kommunledningskontoret föreslår avslag då tillgången på frukt kan anses tillräcklig och då en generell daglig fruktutdelning enligt förslaget skulle ta stora resurser i anspråk.

Ärendebeskrivning

Förslagsställaren har den 12 september 2016 lämnat in ett medborgarförslag om att alla barn ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen. Motivationen är att frukten höjer blodsockret och hjälper barnen att orka vara aktiva under skoldagen och att många barn idag inte får med sig frukt på grund av sina familjers knappa ekonomi. Medborgarförslaget gick på remiss till barn-och utbildningsnämnden och Torshälla stads nämnd, båda instanserna har svarat.

Barn- och utbildningsnämnden konstaterade att det är idag inte är möjligt att hantera den mängd frukt som förslaget avser. Att lagerhålla, packa upp, skölja och dela ut frukt samt efterhantera fruktavfall och sopor kommer att ta resurser från övrig verksamhet. Frukt ingår redan idag i skolornas utbud.

Torshälla stadsdelsnämnd har svarat utförligt utifrån barnkonventionen och skriver bland annat att elever som så behöver kan få såväl frukt som frukost i skolan och att alla elever i Torshällas skolor, som vistas i fritidsverksamheterna på eftermiddagen, redan idag erbjuds en frukt om dagen. Här gör skolan idag bedömningar utifrån den enskilda individen.

Man har även uppskattat kostnaden för en generell fruktutdelning till 1000 elever/år till 450 tkr för ekologisk frukt och 270-300 tkr om frukten inte är ekologisk.

Finansiering

Den frukt som idag finns att tillgå är redan finansierad.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Konsekvenserna av beslutet bedöms som positiva, resurser stannar där de finns idag och kommunen undviker onödig extra sophantering.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Pär Eriksson
Kommundirektör

Marita Skog
Utvecklingsdirektör

Beslutet skickas till:

Barn- och utbildningsnämnden
Torshälla Stads nämnd

Lämna medborgarförslag

Ärendenummer KSKF-20160912154433
Inkommande datum 2016-09-12 15:44:33

Personuppgifter

Personnummer .
Förnamn INGER
Efternamn SALAM NOURI
Gatuadress
Postnummer
Ort
Telefonnummer
Mobiltelefonnummer
E-postadress
Samtycke Ja
Kön

Mitt förslag

Mitt förslag, beskriv kortfattat
Mitt förslag är att varje barn i skolan ska få en frukt per dag.
Frukten ska ingå i skolpengen

Motivera och argumentera för ditt förslag

Därför att man ska hjälpa till med att få barn att äta mera frukt. När man är utan mellanmål så sjunker blodsockret som gör att eleverna inte orkar vara aktiva. Dietister brukar ge råd att man ska ha 1 mellanmål mellan frukost och lunch. På grund av att många människor lever på bidrag skulle det vara om kommunen hjälpte till.

§ 94

Yttrande över medborgarförslag - Att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen (BUN/2016:437)

Beslut

Yttrandet antas och skickas till kommunstyrelsen.

Förslag till kommunfullmäktige

Medborgarförslaget avslås.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen uppdrog 2016-10-06 barn- och utbildningsnämnden att yttra sig över ett medborgarförslag om att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen.

Förslaget är till stor del en fråga om lokal- och personalresurser. Det är idag inte möjligt att hantera den mängd frukt som förslaget avser. Att lagerhålla, packa upp, skölja och dela ut frukt samt efterhantera fruktavfall och sopor dagligen kommer att ta resurser från övrig verksamhet.

I Eskilstunas riktlinjer för mat och måltider i förskola och skola finns rekommendationer att frukt kan ingå som ett komplement på lunchbuffén i skolrestaurangen. På skolor som har fritids där mellanmål serveras ska frukt, bär eller grönsaker ingå som en del av mellanmålet. Frukt ingår redan idag i det utbud som finns att tillgå på respektive enhet, medborgarförslaget avslås.

Yrkande

Jari Puustinen (M) och Lillemor Nordh (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Utdrag till:

Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Barn- och
utbildningsnämnden

Yttrande över medborgarförslag - Att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen

Förslag till beslut

Yttrandet antas och skickas till kommunstyrelsen.

Förslag till kommunfullmäktige

Medborgarförslaget avslås.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen uppdrog 2016-10-06 barn- och utbildningsnämnden att yttra sig över ett medborgarförslag om att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen.

Förslaget är till stor del en fråga om lokal- och personalresurser. Det är idag inte möjligt att hantera den mängd frukt som förslaget avser. Att lagerhålla, packa upp, skölja och dela ut frukt samt efterhantera fruktavfall och sopor dagligen kommer att ta resurser från övrig verksamhet.

I Eskilstunas riktlinjer för mat och måltider i förskola och skola finns rekommendationer att frukt kan ingå som ett komplement på lunchbuffén i skolrestaurangen. På skolor som har fritids där mellanmål serveras ska frukt, bär eller grönsaker ingå som en del av mellanmålet. Frukt ingår redan idag i det utbud som finns att tillgå på respektive enhet, medborgarförslaget avslås.

BARN- OCH UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Åsa Lundkvist
Förvaltningschef

Thomas Åkerblom
Kvalitetschef

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen

§ 6

Yttrande över remiss - Medborgarförslag – Låt varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen (TSN/2016:139)

Beslut

Yttrandet antas och skickas till kommunstyrelsen.

Förslag till kommunfullmäktige

Förslaget avslås.

Ärendebeskrivning

Torshälla stads förvaltning ger i skrivelse, daterad den 12 december 2016, förslag till beslut.

Inger Salam Nouri har den 12 september 2016 lämnat in ett medborgarförslag om att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukten ska ingå i skolpengen. Medborgaren yrkar på:

- När barn/elever är utan mellanmål sjunker blodsockret, vilket leder till att barnen/eleverna inte orkar vara aktiva
- Dietister brukar ge råd att barn/elever ska ha ett mellanmål mellan frukost och lunch

Det finns inget i lagar och förordningar som säger att skolan ska erbjuda mellanmål/frukt på skoltid. Inte heller Eskilstuna kommuns riktlinjer för mat och måltider anger detta. Kostnaden för en frukt/dag beräknas till 450 tkr/1000 elever och år, vilket motsvarar drygt en tjänst/1000 elever. Det största ansvaret för näringsintaget ligger för flertalet av eleverna utanför skolan, då majoriteten av dem äter enbart lunch i skolan.

Torshälla skolor erbjuder frukt till alla barn som vistas på fritidsverksamheterna på eftermiddagen.

Skollagen anger att skolan ska vara avgiftsfri. Om skolan kräver att elever har frukt med sig varje dag, kan kostnaden inte längre anses som obetydlig. Skolan kan således inte kräva detta.

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

Barnkonventionen anger även att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn (artikel 3) och att alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6). I frågan gällande frukt i skolan görs redan idag bedömningar utifrån den enskilda individen. Elever som inte har ätit frukost och därför inte orkar med skolarbetet, får möjlighet till att äta på skolan. Elever som inte har frukt med sig till förmiddagsrasten, men bedöms behöva något i magen, får frukt eller liknande från skolan.

Yttrande

Intentionen med medborgarförslaget är god, både utifrån likvärdighetsprincipen och ur ett hälsoperspektiv. Det finns inget i lagar och förordningar som säger att skolan ska erbjuda mellanmål/frukt på skoltid. Inte heller Eskilstuna kommuns riktlinjer för mat och måltider anger detta. Forskning visar att frukt är bra för hälsan och ger ett snabbt energipåslag som ökar prestationen. Livsmedelsverket rekommenderar att man från 10 års ålder äter minst 500 gram frukt och grönsaker om dagen. I Eskilstuna kommuns riktlinjer för mat och måltider i grundskolan anges att eleverna ska äta 100-125 gram grönsaker och frukt i samband med lunchen, och alla skolor har därför minst 5 olika komponenter i salladsbuffén dagligen.

Livsmedelsverket rekommenderar att frukosten bör ge 20–25 procent av dagens energiintag, lunchen 25–35 procent och middagen 25–35 procent. Resten kan komma från ett till tre mellanmål. Det största ansvaret för näringsintaget ligger för flertalet av eleverna utanför skolan, då majoriteten av dem äter enbart lunch i skolan.

Redan idag erbjuds alla elever i Torshällas skolor, som vistas i fritidsverksamheterna på eftermiddagen, en frukt om dagen. Många elever har en egen frukt med sig till förmiddagsrasten.

Yrkanden

Lars-Göran Karlsson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Torshälla stads nämnd

Yttrande över medborgarförslag - Låt varje barn i skolan få en frukt per dag

Förslag till beslut

Yttrandet antas och skickas till kommunstyrelsen.

Förslag till kommunfullmäktige

Förslaget avslås.

Sammanfattning

Inger Salam Nouri har den 12 september 2016 lämnat in ett medborgarförslag om att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukten ska ingå i skolpengen. Medborgaren yrkar på:

- När barn/elever är utan mellanmål sjunker blodsockret, vilket leder till att barnen/eleverna inte orkar vara aktiva
- Dietister brukar ge råd att barn/elever ska ha ett mellanmål mellan frukost och lunch

Det finns inget i lagar och förordningar som säger att skolan ska erbjuda mellanmål/frukt på skoltid. Inte heller Eskilstuna kommuns riktlinjer för mat och måltider anger detta. Kostnaden för en frukt/dag beräknas till 450 tkr/1000 elever och år, vilket motsvarar drygt en tjänst/1000 elever. Det största ansvaret för näringsintaget ligger för flertalet av eleverna utanför skolan, då majoriteten av dem äter enbart lunch i skolan.

Torshälla skolor erbjuder frukt till alla barn som vistas på fritidsverksamheterna på eftermiddagen.

Skollagen anger att skolan ska vara avgiftsfri. Om skolan kräver att elever har frukt med sig varje dag, kan kostnaden inte längre anses som obetydlig. Skolan kan således inte kräva detta.

Barnkonventionen anger även att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn (artikel 3) och att alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6). I frågan gällande frukt i skolan görs redan idag bedömningar utifrån den enskilda individen. Elever som inte har ätit frukost och därför inte orkar med skolarbetet, får möjlighet till att äta på skolan. Elever som inte har frukt med

sig till förmiddagsrasten, men bedöms behöva något i magen, får frukt eller liknande från skolan.

Ärendebeskrivning

Inger Salam Nouri har den 12 september 2016 lämnat in ett medborgarförslag om att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukten ska ingå i skolpengen.

Medborgaren yrkar på:

- När barn/elever är utan mellanmål sjunker blodsockret, vilket leder till att barnen/eleverna inte orkar vara aktiva
- Dietister brukar ge råd att barn/elever ska ha ett mellanmål mellan frukost och lunch

”Flera människor lever på bidrag så det skulle vara bra om kommunen hjälpte till.”

Yttrande

Intentionen med medborgarförslaget är god, både utifrån likvärdighetsprincipen och ur ett hälsoperspektiv. Det finns inget i lagar och förordningar som säger att skolan ska erbjuda mellanmål/frukt på skoltid. Inte heller Eskilstuna kommuns riktlinjer för mat och måltider anger detta. Forskning visar att frukt är bra för hälsan och ger ett snabbt energipåslag som ökar prestationen. Livsmedelsverket rekommenderar att man från 10 års ålder äter minst 500 gram frukt och grönsaker om dagen. I Eskilstuna kommuns riktlinjer för mat och måltider i grundskolan anges att eleverna ska äta 100-125 gram grönsaker och frukt i samband med lunchen, och alla skolor har därför minst 5 olika komponenter i salladsbuffén dagligen.

Livsmedelsverket rekommenderar att frukosten bör ge 20–25 procent av dagens energiintag, lunchen 25–35 procent och middagen 25–35 procent. Resten kan komma från ett till tre mellanmål. Det största ansvaret för näringsintaget ligger för flertalet av eleverna utanför skolan, då majoriteten av dem äter enbart lunch i skolan.

Redan idag erbjuds alla elever i Torshällas skolor, som vistas i fritidsverksamheterna på eftermiddagen, en frukt om dagen. Många elever har en egen frukt med sig till förmiddagsrasten.

Finansiering

Enligt skollagen ska skolan vara avgiftsfri, vilket även anges i Barnkonventionens artikel 28.

Detta innebär att eleverna ska ha tillgång till böcker och andra läromedel utan kostnad. Men det får finnas enstaka inslag av obetydliga kostnader för eleverna, till exempel en färdbiljett eller en mindre entréavgift till ett museum. Även obetydliga kostnader kan vara betungande för hushåll med svag ekonomi om de förekommer

vid upprepade tillfällen. Därför måste skolan ta hänsyn till detta när man planerar sådana aktiviteter.

Frågan om vilka kostnader som är förenliga med skollagens bestämmelser har prövats i åtskilliga ärenden hos Skolinspektionen, och frukt i skolan har varit uppe i flertalet ärenden. Generellt kan skolinspektionens beslut i olika ärenden tolkas som att om skolan kräver att elever har med sig frukt dagligen, så handlar det inte längre om obetydliga kostnader, och skolan kan således inte kräva det. Om det däremot är en rekommendation och sker på frivillig basis, så är det ok enligt skollagen.

Kostnaden för en frukt per dag har uppskattats enligt nedan:

En frukt om dagen, ej ekologisk, kostar 270-300 tkr/1000 elever per år.

En frukt om dagen, ekologisk, kostar ca 450 tkr/1000 elever per år.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Grönsaker, frukt och bär innehåller mycket vitaminer, mineraler och andra nyttigheter. De olika färgerna kommer från skyddande ämnen. Därför är det inte bara vackert utan också bra för hälsan att äta färgglatt. Många grönsaker och frukter är rika på fibrer, som har olika positiva effekter i kroppen. Fibrer mättar bra och håller magen igång.

Äter man mycket grönsaker och frukt minskar risken för bland annat fetma, hjärt- och kärlsjukdom och vissa typer av cancer. Hälften av det rekommenderade dagsintaget på 500 gram frukt och grönsaker, bör vara grova grönsaker som morötter, broccoli, bönor, blomkål, kålrot eller vitkål. Det motsvarar till exempel två generösa nävar grönsaker, rotfrukter och baljväxter och två frukter. Men även en liten ökning är bra för hälsan. Potatis ingår inte i mängden 500 gram men är bra mat ändå.

Grova grönsaker är ett miljösamt val – de har lägre klimatpåverkan än salladsgrönsaker och kan lagras längre. Miljömärkningar gör det lättare att hitta grönsaker och frukter som odlats miljösamt. I ekologisk odling får bara ett fåtal kemiska bekämpningsmedel användas och klimatcertifiering bidrar till minskad klimatpåverkan.

En hållbar utveckling kräver ett barnperspektiv på politiken, där barn och ungas bästa sätts i första rummet. Barnkonventionen anger att alla barn samma rättigheter och lika värde (artikel 2). Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag, vilket innebär i den här frågan att om skolan ställer krav på frukt, ska skolan stå för kostnaden för alla barn.

Barnkonventionen anger även att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn (artikel 3) och att alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6). I frågan gällande frukt i skolan görs redan idag bedömningar utifrån den enskilda individen. Elever som inte har ätit frukost och därför inte orkar med skolarbetet, får möjlighet till att äta på skolan. Elever som inte har frukt med

sig till förmiddagsrasten, men bedöms behöva något i magen, får frukt eller liknande från skolan.

TORSHÄLLA STADS FÖRVALTNING

Ingrid Sköldmo
förvaltningschef

Beslutet skickas till: Kommunstyrelsen

§ 195

Anmälan av medborgarförslag och förslag till beredning - Låt varje barn i skolan få en frukt per dag och låt frukten ingå i skolpengen (KSKF/2016:485)

Beslut

Medborgarförslaget remitteras till kommunstyrelsen för beredning och överlämnas därefter till kommunfullmäktige för beslut.

Ärendebeskrivning

Ett medborgarförslag om att varje barn i skolan ska få en frukt per dag och att frukt ska ingå i skolpengen har lämnats in till kommunfullmäktige den 12 september 2016.

Kommunledningskontorets granskning visar att förslaget uppfyller de formella krav som ställs på medborgarförslag och att det därmed ska behandlas av kommunen.

Kommunledningskontoret föreslår att medborgarförslaget ska remitteras till kommunstyrelsen för beredning och därefter överlämnas till kommunfullmäktige för beslut. I beredningen av ärendet ska kommunstyrelsen inhämta yttrande från barn- och utbildningsnämnden och Torshälla stads nämnd.

Beslutet skickas till:

Förslagsställaren

Kommunstyrelsen, kommunledningskontoret, välfärd, för åtgärd

Kommunstyrelsen, kommunledningskontoret, ledningsstaben, för remittering

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------